

Energiestrategie regio Rotterdam Den Haag

“Naar een betaalbare betrouwbare schone en veilige
energievoorziening voor iedereen
in de regio Rotterdam Den Haag in 2050”

Aan: Portefeuillehouders Energie
van Gemeenten, Waterschappen en de Provincie Zuid Holland
Gezamenlijk de regio Rotterdam – Den Haag

Door:

Ambtelijk coördinatieteam energiestrategie regio Rotterdam Den Haag:

Maaïke Kaiser (Delft)
Hans Schouffoer (Provincie Zuid-Holland)
Astrid Madsen (Gemeente Rotterdam)
Liesbeth Pleizier (Gemeente Krimpen a/d IJssel)
Baukje Bruinsma (Gemeente Hellevoetsluis)
Broer Duursma (MRDH)
Ferry Beerepoot (Alliantie Energietransitie)

Versie: d.d. 18-12-2017 definitief

Inhoud

1. Inleiding en doel	3
2. Aanleiding.....	5
3. Meerwaarde van een regionale aanpak.....	7
4. Inbedding en partijen	9
5. Proces, Resultaten en acties.....	10
6. Uitgangspunten voor de uitvoering	12
7. Projectorganisatie	14
8. Begroting en dekking.....	16

1. Inleiding en doel

De samenwerkende lokale overheden in de regio Rotterdam Den Haag hebben zich op 3 november 2017 uitgesproken om voor het opstellen van een Regionale energiestrategie. Deze strategie brengt in beeld welke stappen – bovenop de huidige Energiestrategieën van de gemeenten en stakeholders – gezet kunnen worden om te komen tot een vrijwel CO₂ vrije energievoorziening in 2050 voor de regio Rotterdam Den Haag, voor zowel de warmte- als de stroomvoorziening van woningen en bedrijven, en mobiliteit. Daarmee komen we in de startblokken om het lange termijn doel van de regionale samenwerking in de regio Rotterdam Den Haag te realiseren.

“Naar een betaalbare betrouwbare schone en veilige energievoorziening voor iedereen (in de regio Rotterdam Den Haag) in 2050”

Een doelstelling waarmee we niet alleen onze bijdrage leveren aan de afspraken in het Parijs-akkoord. Maar ook zorgen voor (nieuwe) werkgelegenheid, verbeteren economische positie regio (door lagere afhankelijkheid fossiele brandstoffen uit buitenland), stimuleren van innovaties zoals smartgrids en nieuwe manieren van energieopwekking en opslag, verlaging van woonlasten, wooncomfort van woningen en schonere lucht. We sluiten aan bij de indeling van de (energie)transitiepaden die ook op rijksniveau worden gehanteerd, t.w. : Hoge temperatuur warmte, Lage temperatuur warmte, mobiliteit, Kracht en Licht.

Highlights

- Gezamenlijke Doelstelling Energiestrategie Regio Rotterdam- Den Haag
- Aansluiting afspraken Parijs-Akkoord
- Aansluiten bij transitiepaden energie op rijksniveau
- Lokale acties en programma's zijn leidend – Res ondersteunt en bundelt
- Bestaande (expertise) clusters zijn kennispartner/leverancier
- Regionale lobbyagenda
- Opgesteld voor samenwerkingsafspraken met het Rijk

Er wordt al heel erg veel gedaan in de regio rond deze opgave, zowel op thematisch niveau, zoals Geothermieontwikkeling of de aanleg van de warmteronde, als ook in de gemeenten en wijken.

Gemeenten hebben ambities vastgelegd en er lopen diverse programma's. De RES is aanvullend op deze lokale aanpakken en bestaande samenwerkingsverbanden, gremia en projecten en dient om deze aanpakken te ondersteunen op regionaal niveau, witte vlekken in deze (regionale) aanpakken te identificeren en waar nodig de om de regionale samenhang te laten zien. Daarbij wordt steeds een afweging gemaakt tussen wat er lokaal kan (dat blijft ook lokaal) en wat er regionaal moet, danwel effectiever is. Bij deze afweging ligt de regio bij de gemeenten zelf. Voor thema's die al goed uitgekristalliseerd zijn (bv. Warmte, geothermie) wordt aangesloten op de huidige lokale en regionale strategieën en samenwerkingsverbanden. De regionale strategie bundelt dat wat er al gebeurt en brengt in beeld wat er nog extra moet gebeuren en geeft een handreiking voor hoe dat te doen.

Met deze RES in de hand kan tevens gewerkt worden aan passende samenwerkingsafspraken met het rijk. Zoals aangekondigd in het regeerakkoord Rutte III. Via een RES kunnen we de kracht van de

regio goed benutten om de juiste randvoorwaarden onder de aandacht te brengen en om belemmeringen weg te (doen) nemen. We kunnen zo de weg vrij maken voor (grootschalige) investeringen in de energiehuishouding en distributienetwerken.

We werken in fases, waarbij 2018 benut wordt om meer (be)grip te krijgen op de opgave (stip op de horizon) en welke stappen er nog wél gezet moeten worden op korte, middellange en lange termijn (handelingsperspectief), om het totale samenspel van vraag en aanbod, besparing en mobiliteit de juiste kant op te richten. Met name rond de ruimtelijke inpassing liggen er nog veel uitdagingen. Met deze RES in de hand kunnen de gemeenten (samen) bepalen op welke wijze en in welk gremia/verband ze willen samenwerken om het gestelde doel te realiseren. In 2018 zal gekeken worden welke organisatiestructuren nodig zijn en welke mate van samenwerking.

Samenhang met lopende (sub) regionale projecten en aanpakken

In dit proces is het van belang dat er effectief wordt samengewerkt. De beschikbare expertise vanuit deelnemers, maar vooral ook uit bestaande projecten en samenwerkingsverbanden wordt benut voor de RES. We kijken dan expliciet ook naar de Warmtealliantie, Aardwarmtealliantie, Greenport West-Holland, het Havenbedrijf Rotterdam en lopende VNG aanpak energiebesparing in de gebouwde omgeving, om noodzakelijke kennis en inzichten voor de RES te leveren. Daarbij wordt geen dubbel werk verricht. Wat al aan projecten en acties loopt is goed en komt samen in de RES.

Hoofdvragen

Concreet gaan we aan de slag met het beantwoorden van de volgende 3 vragen:

1. Wat gebeurt er nu al lokaal en regionaal wat bijdraagt aan de doelstelling?
2. Wat is er aanvullend regionaal nodig en mogelijk in de toekomst om de doelstelling te bereiken?
3. Wat en wie is er nodig om zover te komen?
4. Wat gaat wie doen de komende jaren om de doelstelling te realiseren

2. Aanleiding

Vanuit het Parijs-akkoord van december 2015 werken landen aan de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Doel is om de stijging van de temperatuur niet boven de 2 graden te laten komen ten opzichte van 1990 en liefst niet hoger dan 1,5 graden. Landen en regio's worden gevraagd plannen op te stellen en daarover te rapporteren.

Hoewel dit een mondiale doelstelling is, liggen de acties dicht bij huis, in de gemeenten, bij inwoners en bedrijven. Beperken van CO₂ uitstoot vraagt vanuit de huidige fossiel georiënteerde economie een grote aanpassing. Geen aardgas om huizen te verwarmen, meer elektriciteit voor transport en verwarming, duurzame stroom met zichtbare impact op het landschap, opslag van energie en de aanpassingen

Highlights

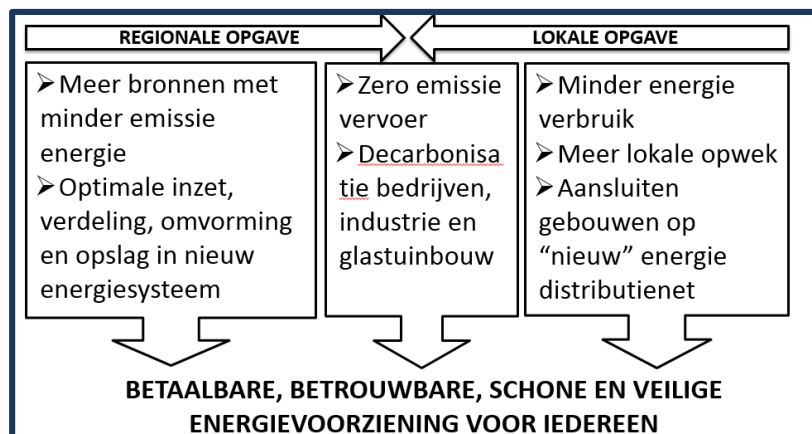
- Parijs-doelen CO₂ reductie
- Lokale opgave met regionale afhankelijkheden
- Impact op de ruimte
- Aandacht voor wat lokaal kan en regionaal moet
- Er gebeurt veel, overzicht en richting vraagt aandacht
- Invullen witte vlekken, randvoorwaarden voor succes in beeld
- Bieden houdbaar perspectief voor investeringen
- Zorgen voor goede uitgangspunten voor afspraken met het Rijk
- Energiemix MRDH is het startscenario

boven- en ondergronds om energienetwerken robuust te maken. Investeringen die gepaard gaan met het realiseren van de energietransitie bieden kansen voor bedrijven en werkgelegenheid in de regio en verbeteren de concurrentiepositie.

Binnen de regio zijn momenteel vele initiatieven op verschillende thema's om te komen tot klimaatneutraal in 2050. Gemeenten verschillen per thema met elkaar in tempo in de aanpak. Momenteel ontbreekt een goed overzicht van deze initiatieven en waar we met onze opgave staan. Om de energietransitie vorm te geven zullen we breed en in samenhang op de thema's (CO₂ vrije) hoge en lage temperatuur, Opwekking van CO₂ vrije elektriciteiten de distributie + opslag daarvan en CO₂ vrije mobiliteit, aan de slag moeten gaan omdat ze onderling verbonden zijn en het merendeel een ruimtelijke impact hebben. Zo kunnen we witte vlekken in de totale energiemix in beeld brengen en inzetten op het wegnemen van gemeenschappelijke knelpunten voor implementatie.

Lokaal en regionaal

De energietransitie speelt op (inter) Nationaal, regionaal als lokaal niveau. Elk niveau en project heeft een eigen opgave, maatregelen, instrumenten en stakeholders. Lokaal gaat het onder andere om het zoeken naar de beste (financiële en

technische) mogelijkheden om woningen/wijken en gebouwen op alternatieven voor aardgasverwarming aan te sluiten, isolatie van gebouwen en lokale duurzame stroomopwekking. Op regionaal niveau is de opgave het beschikbaar maken van steeds meer bronnen met steeds minder emissie en het komen tot een energie systeem dat met omvorming en opslag altijd betaalbare en schone energie kan leveren voor iedereen. Daarbij gaat het om het verbinden van kansen, maatschappelijk, economisch en ruimtelijk (onder- en bovengronds). De regionale opgave betreft ook het agenderen van kansen waardoor de transitie effectiever en efficiënter kan gaan. De wisselwerking tussen verschillende niveaus is belangrijk en moet plaatsvinden om succesvol te zijn.

Belangrijk is te constateren dat de Energietransitie alleen kunnen realiseren als we samenwerken met andere stakeholders. (Energiebedrijven, woningbouwcorporaties, waterleidingsbedrijven, zware industrie etc.) We moeten komen tot een gezamenlijke gedragen energiestrategie paraplu. Die voldoende ruimte biedt om te experimenteren maar toch voldoende richting geeft om regionale zaken op te pakken. Deze worden in het proces nadrukkelijk betrokken op de momenten en met de rol die passend is bij de opgave voor 2018.

Regionale Energiemix - MRDH

Vanuit de samenwerkende gemeenten in de MRDH speelt al langer de behoefte om in beeld te brengen voor welke opgave ten aanzien van de energietransitie we staan. Om dat inzicht te krijgen is inzichtelijk gemaakt (Duurzame energiemix MRDH 2050) wat de huidige energie vraag is, potentiële besparing en bronnen kunnen zijn waarmee we de toekomstige energievraag zouden kunnen invullen, zijn weergegeven. Deze verkenning is per gemeente en voor de gehele regio gemaakt.

Conclusies Energiemix MRDH

- De transitie opgave is omvangrijk en complex
- Alle oplossingen (energie bronnen en efficiency maatregelen) zijn nodig
- Geen enkele gemeente in de regio en ook de totale regio kan geheel zelfvoorzienend op het gebied van duurzame energie zijn: we hebben elkaar en gebieden en partners buiten onszelf nodig
- Hernieuwbare bronnen zijn niet allemaal goed te sturen. Om te komen tot energiezekerheid (het hele jaar door) zullen omvormingsalternatieven en opslag nodig zijn.
- Energie infrastructures zullen aangepast en uitgebreid moeten worden
- De regio Rotterdam Den Haag biedt kansen voor samenwerking en optimalisatie
- In de samenwerking liggen kansen om het systeem te versterken
- Inzicht in (regionale) kansen en hoe deze te verzilveren moet nog uitgewerkt worden
- Behoeft aan handelingsperspectief – waarmee willen en moeten we aan de slag en wie doet wat?
- Gemeenten hebben grotendeels zelfde soort opgaven maar zetten nu in op verschillende oplossingen, o.a. voor warmte, in de wijken en voor nieuwbouwoontwikkelingen.

3. Meerwaarde van een regionale aanpak

De keuze die voorligt is om in samenwerking met decentrale overheden en essentiële stakeholders in de regio Rotterdam Den Haag een regionale energiestrategie (RES) op te stellen. Met deze RES kunnen de lokale aanpakken die er zijn worden ondersteund en versterkt. Tevens kan met de RES in de hand gewerkt worden aan goede afspraken met het rijk over de rol van lokale overheden en wat er nodig is op rijksniveau. De keuze voor een regionale aanpak komt mede voort uit de ervaringen die binnen andere regionale aanpakken uit de pilot-regeling van de VNG zijn opgedaan. Daarnaast steunt de investeringsagenda van de VNG, het IPO en de UvW op een landelijk dekkende basis van Regionale Energiestrategieën (RES). In het regeerakkoord Rutte III is tevens een verwijzing opgenomen naar regionale doelmatige plannen, waar deze RES aan zal bijdragen.

Passage Regeerakkoord 2017-2021 – p. 32

“Het kabinet werkt met de medeoverheden, corporaties, netwerkbedrijven en andere stakeholders een beleidsprogramma uit voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Een eerste stap is het opstellen van regionale plannen met gemeenten, provincies, waterschappen en netbeheerders om per regio te komen tot een doelmatige aanpak met een optimale mix van energiebesparing, duurzame warmte en duurzame opwekking. “

Voor de regio Rotterdam Den Haag is deze RES er nog niet.

Uit de reeds beschikbare Routeplannen energie/energiemix blijkt dat er in het uitgewerkte scenario lokaal en regionaal alles uit de kast gehaald moet worden om energie op te wekken die gebruikt wordt. Ook komt naar voren dat een deel van de energie van buiten de regio zal moeten komen. De regionale samenwerking is nodig om te definiëren wat ons in de regio te doen staat en waar we andere partners voor nodig hebben. De samenwerking is ook de basis om met andere regio's, provincie Zuid-Holland en het Rijk het gesprek aan te gaan op het gebied van ontwikkeling en ontsluiting van duurzame energiebronnen, investeringen in een robuust netwerk, opslag en omvorming van energie. Dit is een voorwaarde om een sterke en sociaal economisch voorspoedige regio te blijven. Daarbij staan we als regio gezamenlijk sterker.

Ook organisatorisch vraagt deze opgave een regionale benadering. De beschikbaarheid van nieuwe energiebronnen, zowel voor warmte als elektriciteit nu nog beperkt en opschalen naar het benodigde niveau vraagt een gezamenlijke ruimtelijke afweging. Regionaal zal bezien moeten worden hoe verschillende energiebronnen het beste ingezet en verdeeld kan worden. De te maken keuzes moeten opgeteld tot een betaalbare, betrouwbare, schone en veilige energievoorziening leiden. Gezamenlijke afstemming met het rijk, provincie, netbeheerders kan bijdragen aan het integrale beeld en de totale opgave. Daarnaast kunnen via een regionale structuur meer en eenvoudiger externe middelen worden gerealiseerd en inzichtelijk worden gemaakt welke (belemmerende) wet en regelgeving aangepast moet worden. De pilotregio's uit de VNG-aanpak maken dit ook duidelijk.

De regionale samenwerking tussen gemeenten, provincie en waterschappen biedt o.a. de volgende kansen:

- Samen met partners kansen in de regio (kunnen) verzilveren.
- Inzicht in kaders en opties voor lokale systeemkeuzes om zo leveringszekerheid en de balans in het energiesysteem te kunnen blijven borgen. Gemeenten bepalen zelf welke lokale oplossingen waar het beste passen.
- Inzicht in welke regionale energie (infrastructuur) er nodig is.
- Ruimtelijke impact van de energietransitie inzichtelijk maken.
- Afstemming met regionale stakeholders om gelijke tred te houden (overheden, netbeheerders, private energieproducenten, investeerders).
- Zicht in mogelijke opschaling ontwikkeling van schone energiebronnen (stroom en warmte) versnellen.
- Instrumentarium en kennis te delen om (lokale) aanpak te versnellen (handelingsperspectief).
- Lobby strategie.
- Inzicht in voortgang van de transitie, in relatie tot de doelstelling. Nodig om de koers bij te stellen en nieuwe ontwikkelingen te kunnen volgen.

4. Inbedding en partijen

Deze samenwerking bestaat primair uit de lokale overheden die actief zijn in de contour van de regio Rotterdam Den Haag. In de uitvoering wordt vervolgens een nauwe samenwerking gezocht met alle partijen die nodig zijn om op regionaal niveau stappen te zetten.

Net als in andere regio's is de provincie Zuid-Holland een partner in de RES. De Energieagenda Zuid-Holland ziet op samenwerking en ondersteuning van regio's en –samenwerkingsverbanden van gemeenten, De provincie vormt tevens een belangrijke schakel naar andere inhoudelijk georiënteerde samenwerkingsverbanden zoals de Warmtealliantie, Aardwarmtealliantie en kan een verbinding leggen met provinciale beleidsterreinen, met name voor het ruimtelijke en economische domein is dat van groot belang.

De vier binnen de regionale contour gelegen waterschappen worden nauw betrokken bij de uitvoering van de RES met een plek in de stuurgroep en in het ambtelijke netwerk.

In de uitwerking van deze opdracht wordt een beroep gedaan op andere essentiële stakeholders zoals netbeheerders, het havenbedrijf Rotterdam, Greenport West-Holland, Warmtealliantie, woningcorporaties (verenigd in maaskoepel en SVH), waterbedrijven, energiebedrijven en andere relevante kennis- en uitvoeringspartners. Hierbij is doel om 1. Ervoor te zorgen dat de RES haalbare en passende inzichten biedt en 2. zoveel mogelijk draagvlak te organiseren voor de Regionale Energiestrategie. (Wanneer dit nodig is zullen zij uitgenodigd worden om deel te nemen aan de stuurgroep.)

Het opstellen van de RES en de bijbehorende samenwerking tussen de gemeenten vindt niet plaats vanuit de gemeenschappelijke regeling van de MRDH, aangezien deze beperkt is tot economisch vestigingsklimaat en verkeer & vervoer. Voor de organisatie van de RES wordt gebruik gemaakt van het bestaande Bestuurlijk Netwerk Energie wat op MRDH-niveau is geïnitieerd. Hierdoor worden dubbele structuren en onnodige 'bestuurlijke drukte' tegengegaan. Het Netwerk kan een dubbelrol vervullen. 1. Als kennisnetwerk/verbinder en 2. Als overleg platform waarin besluitvorming plaatsvindt over de RES door de gezamenlijke opdrachtgevers.

De MRDH samenwerking van de 23 gemeenten op het gebied van vervoer en economie zoals vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling kan worden benut voor afstemming met het Regionale Investeringsprogramma en de Roadmap Next Economy. Ook wordt het Bestuurlijk Netwerk Energie ondersteund vanuit de MRDH-organisatie. Daarnaast kan de structuur van de MRDH benut worden voor toegang tot andere netwerken, lobby, expertise of als klankbord. Op die manier is er een logische verbinding te maken met de lopende economische- en bereikbaarheidsagenda.

De regionale samenwerking staat uiteraard niet in de weg voor gebieds- of objectgebonden acties waar een of meer gemeenten bij betrokken zijn, deze lokale opgave zal in de gemeenten zelf vorm gegeven worden. Alle projecten in de regio kennen een eigen dynamiek die zich zelfstandig verder ontwikkeld. Alleen als het van meerwaarde is voor betrokken partijen en projecten zal de verbinding worden gelegd met de RES. De voorgestelde samenwerkingsvorm gaat ervan uit dat portefeuillehouders met eigen mandaat deelnemen aan de besluitvorming en dat partijen zelf voorzien in de lokale uitwerking van conclusies vanuit deze overeenkomst, besluitvorming en communicatie, ook wat betreft informeren/agenderen bij gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Besturen.

5. Proces, Resultaten en acties

Het lange termijndoel is de realisatie van een betaalbare, betrouwbare, schone en veilige energievoorziening voor iedereen in de regio Rotterdam Den Haag in 2050, wat inhoudt: CO₂-arme energievoorziening, die bestaat uit meerdere bronnen en waar door het inzetten van omvorming en opslag de leveringszekerheid ook in tijden met lage hernieuwbare opwek in de energie vraag kan worden voorzien. Als het gaat om schoon, gaat het enerzijds om het verlagen van luchtvervuilende stoffen als fijn- en stik stof en anderzijds het verlagen van de uitstoot van broeikasgassen in 2050 met 80-95% terugdringen". Deze opgave alleen biedt te weinig concrete aanknopingspunten om aan de slag te kunnen. Als eerste stap (2018) wordt daarom het volgende tussendoel gehanteerd

Voor 2018 is de ambitie om:

Inzichtelijk maken wat op regionaal niveau mogelijk en nodig is, in concrete stappen, om de transitie(1) naar betaalbare, betrouwbare, schone en veilige energie voorziening voor de gemeenten mogelijk te maken. Hiermee zijn de hoofdresultaten 1. Een Regionale visie op de energietransitie richting 2050 en 2. Een vertaling naar kansen (wat kunnen we nu gaan doen?) op de korte termijn. 3) Hoe en door wie kunnen de kansen het beste opgepakt worden. En welke (deel)samenwerking is nodig tussen de deelnemende partijen (Gemeenten, waterschappen en provincie).

De RES is niet het sluitstuk maar, samen met de lokale energiestrategieën, het fundament waarop partijen de komende jaren verder kunnen werken aan de uitvoering. Het proces naar de RES moet dus ook leiden tot commitment bij partijen om – waar dit nodig is - hun rol te pakken in het vervolgtraject. De RES moet in 2018 leiden tot de volgende resultaten:

- Inzicht in de ruimtelijke, sociale en economische impact die de energietransitie heeft (basis vormt de bestaande Energiemix factsheet).
- Inzicht in kansen (o.a. bronnen voor warmte en stroom, binnen en buiten de regio) en beperkingen (m.n. economisch en ruimtelijk) voor de energietransitie
- Onderlinge afhankelijkheid en samenhang in de regio in beeld brengen en hoe kansen verzilverd kunnen worden.
- Welke (regionale) energie infrastructuur is nodig, inclusief conversie en buffering
- Een strategie met tijdpad en tussendoelen die in de regio bijdraagt aan het doel en die gericht is op uitvoering. Deze moet kunnen meebewegen met innovaties en andere relevante ontwikkelingen (flexibiliteit is noodzakelijk).
- Benoemen concrete maatregelen en vertalen naar regionale acties/uitvoeringsprogramma op korte-, middellange- en lange termijn incl. een handelingsperspectief voor deelnemende partijen,
- Inzicht in de ondersteuningsbehoefte van de gemeenten en inrichten kennis- en ondersteuningsstructuur (in 2018)
- In beeld brengen welke randvoorwaarden verbeterd/veranderd moeten worden (lobbystrategie)
- Eerste inzicht in kansen voor nieuwe business modellen en de marktkansen (en risico's) van de transitie en daarvan afgeleid groei in werkgelegenheid
- Inzicht in (EU) fondsen die een bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling en implementatie van duurzame energieoplossingen.

Plan van Aanpak

Om deze resultaten te bereiken wordt een plan van aanpak opgesteld. Daarin wordt een concrete aanpak beschreven en wordt m.n. het startpunt vastgelegd (zowel ambitie, verwachtingen als eindproduct per 31-12-2018) . De totstandkoming van de RES zal gefaseerd plaats vinden. Na iedere fase is er een evaluatiemoment. Hierbij wordt het proces, de betrokken stakeholders, organisatiestructuur en de inhoudelijke vooruitgang geëvalueerd, zodat waar nodig bij gestuurd kan worden. Bij de evaluatie wordt het bestuurlijk netwerk energie betrokken

In de eerste fase zal vooral in beeld worden gebracht wat momenteel al gebeurt , welke witte vlekken er zijn en wordt een verkenning gemaakt van , wat nodig is om de energievoorziening klimaatneutraal te maken in 2050 en welke regionale samenwerking noodzakelijk is om dit doel te realiseren. In de tweede fase worden de resultaten van de eerste fase nader uitgewerkt.

Onderdeel van die aanpak zijn onder andere:

- Analyse andere RES (vanuit VNG-programma)
- Stakeholderanalyse – incl. hoe de stakeholders in het proces te betrekken
- Analyse lokale energieprogramma's – inzicht in waar we nu staan en waar ondersteuningsbehoefte ligt (middels gesprekken per deelnemer en met aandacht voor specifieke sectoren)
- Afbakening van rollen, verantwoordelijkheden en taken van betrokken stakeholders
- Projectmanagement planning (o.a. voor sectorale of thematische bijeenkomsten en expertmeetings)
- Jaarplanning/kalender – met events, communicatie- en beslismomenten
- inzicht in mijlpalen en tussenstappen
- Communicatiestrategie (primair gericht op deelnemers en stakeholders)
Deze dient om meer inzicht te krijgen in de marktkansen (en risico's) van de transitie en daarvan afgeleid groei in werkgelegenheid. – Relevant vanwege mogelijke effecten van afbouw fossiel georiënteerde industrie.
- Uitgangspunten voor een rijks/EU- lobbyagenda

Monitoring

Om tussentijds de voortgang van de RES te kunnen volgen wordt in 2018 (ten minste) twee keer gerapporteerd over de voortgang. Rapportage geschiedt o.b.v. de mijlpalen en tussenstappen uit het op te stellen plan van aanpak, en financiën. Na afloop van het project wordt een eindrapportage opgemaakt.

6. Uitgangspunten voor de uitvoering

Inhoudelijke uitgangspunten:

Ter uitvoering van deze opdracht en het bereiken van de doelstellingen is het nodig om een aantal uitgangspunten of kaders te definiëren waarbinnen de activiteiten plaatsvinden. In de eerste fase zal het met name gaan om het in beeld brengen van de visie op de RES en worden kansen voor de korte termijn in beeld gebracht. In het plan van aanpak wordt dat nader nader uitgewerkt. In deze eerste fase wordt optimaal gebruik gemaakt van ideeën en kennis in de markt (lees open aanbesteden). Daarom is het nodig om in deze notitie qua resultaten en proces ruimte te laten om gedurende het proces bij te sturen. De verkiezingen in maart zijn een logisch moment om de aanpak tussentijds te evalueren en om bij te sturen.

In deze fase hanteren we de volgende inhoudelijke uitgangspunten:

- Uitgangspunt is de CO₂-doelstelling uit het energie rapport van het Rijk: "schone, energievoorziening, die veilig, betrouwbaar en betaalbaar is.", "uitstoot van broeikasgassen in 2050 met 80-95% terugdringen".
- Er wordt gewerkt vanuit totale energie vraag en aanbod van de regio.
- CO₂-neutraliteit is geen voorwaarde, er wordt gewerkt vanuit technische, ruimtelijke, economische en maatschappelijke kansen.
- Het regionale eindbeeld wordt weergegeven voor het jaar 2050 (gemeenten kunnen zelf bepalen of dit doel eerder bereikt moet worden).
- De uitkomsten van de RES vormen integraal onderdeel van provinciale en landelijke afstemming.
- Er wordt gebruik gemaakt van de aanwezig informatie, waaronder de uitkomsten van de Energie Mix factsheet MRDH
- De RES dient een handelingsperspectief te bieden op een strategisch niveau voor deelnemers aan de RES en direct betrokken semi-publieke stakeholders.
- De rol en opgave van de Rotterdamse Haven vraagt een specifieke gebiedsgerichte aanpak. In deze RES wordt daarmee een verbinding gelegd. De aanpak vraagt echter een dermate andere strategie dat nadere uitwerking van hoe deze verbinding eruit ziet nodig is.

Uitgangspunten voor de samenwerking:

De regionale energiestrategie vraagt om een inspanning van deelnemende gemeenten, waterschappen en provincie. Ieder heeft een eigen opgave en de regionale aanpak steunt daarop. Om de gezamenlijke opgave uit te kunnen voeren is nodig dat we werken vanuit een aantal uitgangspunten:

Uitgangspunten voor samenwerking

- Geen bevoegdhedenoverdracht, wel gedeelde verantwoordelijkheid voor de totale opgave
- Uitgaan van lokale kracht, bestaande thematische lokale/regionale energiestrategieën en structuren en ontwikkelkansen en richten op het verzilveren van die kansen, De RES mag het lokale en bestaande regionale proces niet remmen
- Toegankelijkheid van expertise en informatie vanuit bestaande clusters (w.o. Haven, Warmtealliantie, Geothermiealliantie, Greenports en VNG aanpak energiebesparing gebouwde omgeving/Next Generation woonwijken is essentieel om geen dubbel werk te doen.
- Er zal sprake zijn van een iteratief proces (balans vinden tussen wat regionaal mogelijk en lokaal wenselijk en haalbaar is). Dit kan ook leiden tot nieuwe inzichten t.a.v. de lokale situatie.
- Meedoen met de RES vraagt van partijen inzet in expertise capaciteit en een financiële bijdrage
- Ook in de eigen organisatie is slagkracht nodig om de Parijs-doelen te halen en om het meeste uit de RES te halen.

7. Projectorganisatie

Voor de uitvoering van de RES wordt een projectorganisatie gevormd. Deze projectorganisatie is zodanig ingericht dat er doelmatig en efficiënt gewerkt kan worden en tegelijkertijd voor de partijen de benodigde sturing en invloed mogelijk blijft. Enthousiasmeren, inspireren, verbinden, organiseren en richting geven is het credo. Deze weergave is een momentopname. Indien dat voor de goede uitvoering van de overeenkomst nodig is, kunnen in de organisatie wijzigingen doorgevoerd worden. middels een besluit van het Bestuurlijk Netwerk Energie.

Deze projectorganisatie is ook schematisch weergegeven in [bijlage 1](#).

- Bestuurlijk Netwerk Energie
 - Bestaat uit: (bestuurlijke) afvaardiging vanuit gemeenten, waterschappen en provincie Zuid-Holland,. Er worden daarnaast op ad hoc basis partijen uitgenodigd die van belang zijn voor de opgave.
 - Het Bestuurlijk Netwerk Energie is het gremium waarin de gezamenlijke opdrachtgevers van de RES besluiten nemen, en kennis en ervaringen delen.
- Stuurgroep met een bestuurlijke afvaardiging vanuit: Provincie Zuid-Holland, Hoogheemraadschap van Delfland (namens de waterschappen), gemeenten Rotterdam, Den Haag, Delft, Krimpen a/d IJssel, Barendrecht (namens de gemeenten)
 - Is bestuurlijk opdrachtgever van het ambtelijk opdrachtgeversteam en de coördinator RES.
 - De leden zetten zich actief in binnen de samenwerking als extern ten behoeve van de RES.
 - De samenstelling van de stuurgroep kan wijzigen gedurende het proces om aan te sluiten bij de aanpak, dit ter beoordeling van het Bestuurlijk Netwerk Energie. Er wordt in elk geval na de gemeenteraadsverkiezingen besloten over de samenstelling.
- Ambtelijk netwerk Energie
 - Ambtelijke Vertegenwoordiging van de partijen die deelnemen aan het Bestuurlijk Netwerk Energie. Het ambtelijk netwerk energie MRDH stuurt op ambtelijk niveau op de realisatie van de overeenkomst en is adviserend orgaan voor het ambtelijk opdrachtgeversteam
 - Leden zijn:
 - o mede-uitvoerder van deze overeenkomst en zetten zich gevraagd en ongevraagd in voor de realisatie van de RES.
 - o ambassadeur van de RES.
 - o eerste aanspreekpunt voor de eigen organisatie en zorgen voor doorvertaling van lokale standpunten naar de RES en v.v.
 - o zorgen voor interne bekendheid met de RES
 - o verzorgen besluitvorming en ondersteuning van hun portefeuillehouder in het Bestuurlijk Netwerk.
 - o aanspreekbaar voor uitgezette acties vanuit (leden van) het ambtelijk opdrachtgeversteam.

- **Ambtelijk opdrachtgeversteam**
Ambtelijke afvaardiging vanuit het Ambtelijk netwerk Energie, aangevuld met een medewerker van de MRDH en de coördinator RES:
Zorgen voor de realisatie van deze opdracht, sturen (externe) opdrachtnemers aan en bereiden bestuurlijk en ambtelijke overleggen en afstemming voor. Zetten zich op ambtelijk niveau intern en extern in t.b.v. de realisatie van de RES. Rapporteren adequaat over de voortgang van de overeenkomst en resultaten.
- **Coördinator RES.**
Heeft een verbindende rol in bij de uitvoering, moet Enthousiasmeren, inspireren, verbinden, organiseren en richting geven. Hij is aanspreekbaar en beschikbaar voor alle aangesloten partijen en stakeholders en zorgt dat iedereen gehoord wordt en betrokken kan zijn. Is op ambtelijk niveau extern ambassadeur voor de RES. Daarnaast zorgt hij voor de voortgang van de uitvoering van het plan van aanpak. en heeft mandaat om privaatrechtelijke verplichtingen aan te gaan t.b.v. de RES en binnen de kaders van het plan van aanpak. Draagt zorg voor monitoring, tussentijdse rapportage en stelt de agenda op voor het Ambtelijk opdrachtgeversteam. De coördinator is onderdeel van het opdrachtgeversteam maar is niet aan een van de betrokken partijen gebonden
- **Netwerken (diverse vormen en invulling)**
Kennis-, werk- en inspiratiesessies rondom thema's/projecten, waarbij naast ambtelijke partijen ook andere betrokken stakeholders uit bedrijfsleven, woningbouw-, mobiliteits-, industrie- en energiesector met elkaar om tafel zitten.
Afhankelijk van het plan van aanpak en het procesverloop zal er op thema, project of sectoraal niveau kennis moeten worden opgediept en worden vertaald voor de RES. Daarvoor zullen in kleinere gremia, met diverse stakeholders uitwisselingsmomenten moeten plaatsvinden.

8. Begroting en dekking

Begroting

De begroting van de RES zal nader worden uitgewerkt in het projectplan en worden aangepast aan de definitieve bijdragen vanuit deelnemers. De genoemde bedragen zijn daarom beïnvloedbaar. Voor nu wordt volstaan met een totale kosteninschatting ter grootte van € 250.000 – € 300.000 voor 2018 (vergelijkbaar met midden Holland)

Dekking

Om de RES op te stellen en de doelstellingen te bereiken zijn middelen nodig.

Zoals in de presentatie d.d. 4 november en bespreking over de uitgangspunten van de RES is aangegeven, wordt van deelnemende partijen inzet gevraagd. Dit zal in de vorm zijn van uren die besteed worden aan het bijwonen en voorbereiden van overleggen, Informatie uitwisselen, interne afstemming, interne besluitvorming, communicatie en ad hoc het beschikbaar stellen van b.v. vergadercapaciteit.

De inzet van het ambtelijk opdrachtgeversteam door de partners in de RES geschiedt kosteloos. Taken en rollen worden a.d.h.v. het projectplan nader ingevuld.

Naast inzet in tijd wordt van gemeenten een bijdrage gevraagd op basis van inwonerafhankelijke staffels. De provincie zal een bijdrage leveren die passend is bij haar rol.

Voor de hoogte van de staffels wordt 2018 gebruik gemaakt van de vastgestelde staffels van Alliantie energietransitie en zoals hieronder weergegeven:

Staffels RES	
Inwoneraantal	Bijdrage kalenderjaar 2018
0 tot 30.000	€ 4.600
30.001 tot 75.000	€ 9.300
75.001 tot 100.000	€ 14.000
100.000 tot 200.000	€ 18.500
200.000 of meer	€ 37.000

Bijlage 1. Overzicht projectstructuur

